

**UCHWAŁA NR 181/XXXVII/2021
RADY MIEJSKIEJ W DUBIECKU**

z dnia 27 stycznia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2021 - 2023.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) oraz art. 6 ust. 2 pkt I ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z p. zm.), Rada Miejska w Dubiecku uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Program, o którym mowa w § 1 stanowi integralną część Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Dubiecko.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

mgr Jerzy Brożyna

Załącznik do uchwały Nr 181/XXXVII/2021
Rady Miejskiej w Dubiecku
z dnia 27 stycznia 2021 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
w Mieście i Gminie Dubiecko na lata 2021 - 2023**

Dubiecko 2021

WSTĘP

Przez "przemoc" rozumie się zachowania godzące w osobistą wolność konkretnej osoby, albo grupy społecznej, które przyczyniają się do ich fizycznej, oraz psychicznej szkody. Pojęcie przemocy odnosi się do różnych form złego traktowania - a więc zarówno do działania, jak i zaniechania. Zgodnie z definicją przyjętą przez Radę Europy w 1986 za przemoc fizyczną uważa się „jakikolwiek czyn lub zaniechanie ze strony jednego członka rodziny wobec innych jej członków, które zagrażają życiu, cielesnej bądź psychicznej integralności lub wolności innego członka danej rodziny albo poważnie szkodzą rozwojowi jego osobowości”. Ofiary przemocy domowej cierpią wskutek przeróżnych skutków sytuacji, w jakiej się znajdują. Do najczęściej spotykanych można zaliczyć:

- zaniżoną samoocenę,
- poczucie osamotnienia i izolacji,
- nieakceptowanie siebie,
- obniżony nastrój,
- depresję,
- nocne koszmary,
- poczucie winy lub wstydu,
- zaburzenia pamięci i koncentracji uwagi,
- niekontrolowanie emocji,
- ucieczkę w świat fantazji,
- obojętność na otoczenie,
- zachowanie agresywne oraz autoagresywne,
- nieufność w kontaktach z innymi,
- PTSD

Przemoc w rodzinie jest problemem o charakterze społecznym. Coraz częściej ustawodawca dostrzega problem przemocy, co wiąże się z wprowadzaniem nowych procedur mających lepiej zabezpieczać ofiary.

PODSTAWA PRAWNA

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2010r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcie dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno - edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. Nr 209, poz. 1245)
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 81, poz. 448)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy (Dz. U. z 2010 r. Nr 2001, poz. 1334)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r. Nr 182j.t.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz.553 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. 1356 j.t.)
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks Postępowania Cywilnego (1964 r. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)

Rozróżniamy kilka rodzajów przemocy:

- Fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej.

Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym jego ryzyko, takim jak np. popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. policzek, przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów itp.

- Psychiczna - naruszenie godności osobistej.

Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby; jest to np. obrażani, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt (z intencją spowodowania cierpienia osoby emocjonalnie związanej z danym zwierzęciem), czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie itp.

Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i nierzadko trudno ją rozpoznać. Jest to spowodowane tym, że czasami w codziennych kontaktach używamy agresywnych słów, aby wpłynąć na naszych bliskich. O przemocy psychicznej mówimy wtedy, gdy taki sposób wpływu jest stosowany wyłącznie lub niemal wyłącznie.

- Seksualna - naruszenie intymności.

Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Zachowania naruszające intymność to np. wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu itp.

- Ekonomiczna - naruszenie własności .

Przemoc ekonomiczna wiąże się z celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawieniem środków do życia lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np. niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąs własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto" bez wiedzy i /lub zgody partnera, sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów itp.

- Zaniedbanie - naruszenie obowiązku opieki ze strony bliskich.

Zaniedbanie jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np. niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

Na cykle przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy:

Faza narastania napięcia

- Charakteryzuje się pojawianiem coraz większej liczby sytuacji konfliktowych oraz wyczuwalny wzrost napięcia w związku. Jeden z partnerów staje się drażliwy, każdy drobiazg wyprowadza go z równowagi, jest ciągle spięty, poirytowany, a swoje emocje wyładowuje na drugiej osobie, może ją poniżać, krytykować. Nie panuje nad swoim gniewem. Każdy szczegół jest pretekstem do wszczęcia konfliktu i awantury. W tej fazie partner może, (ale nie musi) pić więcej alkoholu, przyjmować narkotyki lub inne substancje odurzające.
- Osoba doznająca przemoc najczęściej próbuje wówczas opanować sytuację za wszelką cenę. Często przeprasza partnera za swoje zachowanie, uspokaja go, wywiązuje się z wielką starannością ze swoich obowiązków i zachcianek partnera lub milczy, czasem rozmawia, próbuje rozładować napięcie, usprawiedliwia swoje „niewłaściwe” zachowanie. Często zastanawia się, co jeszcze może zrobić, aby tylko nie doszło do wybuchu agresji oraz skrzywdzenia jej i dzieci. Tłumaczy powody, przez które partner jest taki nerwowy lub poirytowany czynnikami zewnętrznymi tj. „miał zły dzień”, „to przez alkohol” itp.
- W tej fazie u osób doznających przemocy mogą pojawiać się objawy somatyczne tj. ból żołądka, głowy, bezsenność, ból w klatce piersiowej, utrata apetytu, zaburzenia w rytmie oddychania. Jedne osoby stają się bardziej apatyczne, przygnębione, a inne nerwowe, spięte, niespokojne, bądź stany te występują naprzemiennie. Jest to wynik narastania napięcia.
- Czasem zdarza się, że osoby doznające przemocy same wywołują w pewnym momencie kłótnie po to, żeby „mieć to wszystko już za sobą” i odczuć swego rodzaju ulgę.
- Osoba doznająca przemocy w rodzinie nie ponosi odpowiedzialności za to, że partner stosuje przemoc. Odpowiedzialność za swoje zachowanie ponosi jedynie osoba, która się go dopuszcza! Przyjęcie takiego toku myślenia: skoro ja jestem odpowiedzialna za to, że teraz nie jest dobrze między nami, to ja mogę sprawić, że będzie lepiej jest wielką pułapką! Oznacza to, że osoba krzywdzona zaczyna się podporządkowywać partnerowi, rezygnując z własnych potrzeb, czemu zaczyna towarzyszyć mieszanka różnych emocji, m.in. może rozwinąć się mechanizm wyuczzonej bezradności.

Faza ostrej przemocy

- Napięcie, które narastało w partnerze, znajduje upust. Jego zachowanie staje się bardzo nieprzewidywalne, często wpada w szał. Wybuchy gniewu mogą wywołać drobiazgi np. opóźnienie posiłku. Dochodzi do eksplozji zachowań agresywnych, które mogą objawiać się m. in. biciem, kopaniem, grożeniem, duszeniem.
- Osoba doznająca przemocy stara się zrobić wszystko, żeby uspokoić partnera i ochronić siebie. Jednak bez względu na to, co zrobi: przeprasza, stara się uspokoić partnera, jest miła, uprzejma, biernie poddaje się stosowanej przemocy, nie przynosi to oczekiwanego efektu.
- Po zakończeniu wybuchu przemocy, osoba doznająca przemocy często jest w szoku. Czuje wstyd i przerażenie, ale również złość i bezradność.

- Skutki przemocy mogą być różne m.in. podbite oko, siniaki i otarcia, połamane kości, wybite zęby, obrażenia wewnętrzne, poronienia, a nawet śmierć. Od strony psychologicznej może wystąpić apatia, depresja, a w konsekwencji nawet samobójstwo.
- To osoba, która stosuje przemoc, jest odpowiedzialna za swoje zachowanie. Nic nie usprawiedliwia stosowanie przemocy!

Faza miodowego miesiąca

- Kiedy sprawca wyładował już swoje emocje wie, że przekroczył różne granice, zmienia się w zupełnie inną osobę. Zaczyna przeproszać za to, co zrobił, szczerze żałuje swojego zachowania, obiecuje, że to już nigdy się nie powtórzy, że nie wie zupełnie, co się z nim stało, starając się znaleźć zewnętrzne wytłumaczenie swojego zachowania: "no wiesz, jaki mam teraz ciężki okres w pracy".
- W tej fazie sprawca przemocy zaczyna okazywać skruchę, ciepło i miłość. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się tak, jak by przemoc nigdy nie miała miejsca. Dbą o drugą stronę, spędza z nią czas. Patrząc z zewnątrz na takie osoby, można odnieść wrażenie, że są szczęśliwe jak świeżo zakochana para.
- W związku z zachowaniem partnera osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć, że jednak jej ukochany się zmienił i tak naprawdę akt przemocy był tylko incydentem
- Spełniają się jej marzenia o cudownej miłości. Życie we dwoje jest znowu piękne i pełne nadziei. Widzi go takiego, jakiego chce widzieć, w końcu on jest nie tylko "agresorem, lecz nieraz udowodnił, że potrafi być miły i dobry".
- Jeśli wcześniej osoba doznająca przemocy weszła na drogę prawną (złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, sprawa rozwodowa itp.), w tej fazie może się wycofać z tych działań, wierząc, że sytuacja wróciła do normy i przemoc już nie powróci.
- Faza miodowego miesiąca może różnie rozkładać się w czasie- może trwać od kilku do kilkunastu miesięcy, jednak mija i przemoc ponownie zatacza krąg - pojawia się faza narastania napięcia, następnie faza ostrej przemocy i miodowego miesiąca. Faza miodowego miesiąca ma bardzo duży wpływ na pozostawanie osoby jej doznającej w krzywdzącym związku. To tutaj powstają złudne nadzieje, że sprawca zmienił się. Łatwo pod wpływem tego, co dzieje się w tej fazie, zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch etapów.
- Prawdziwym zagrożeniem, jakie niesie za sobą ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu jest jeszcze gwałtowniejsza.

Obok cykliczności przemocy inne mechanizmy, w jakich funkcjonuje osoba doznająca przemocy to:

Zjawisko "prania mózgu"

- Jest jednym z najsilniej działających mechanizmów przemocy psychicznej. Stanowi istotę. "Pranie mózgu" jest próbą systematycznego wpływania na czyjeś poglądy, postawy i przekonania. Jest to szereg zabiegów stosowanych w celu zmiany przekonań, uczuć, potrzeb, postaw, po to, aby osoba manipulowana działała zgodnie z oczekiwaniami osoby manipulującej.

- Najczęściej używanymi metodami są: izolacja, poniżanie, degradacja, groźby i demonstracja wszechmocy, a także sporadyczne okazywanie pobłażliwości.
- "Pranie mózgu" powoduje, że u osoby doznającej przemocy zmienia się obraz własnej osoby- zaczyna postrzegać się, jako głupia i niezdolna, co powoduje, że nie podejmuje nowych, czy trudniejszy działań. Poza tym występuje stan nieustannego wyczerpania. Tak ważną energię życiową osoby doznającej przemocy pochłania ciągle dostosowywanie się do żądań osoby stosującej przemoc oraz na możliwościach samoobrony. Przeżywa ona stały lęk i poczucie winy, ma osłabioną zdolność psychiczną i fizyczną do stawiania oporu, bezkrytycznie przyjmuje obraz rzeczywistości, jaki kreuje sprawca.

Zespół stresu pourazowego (PTSD)

- Powstaniu tego zaburzenia sprzyjają sytuacje zewnętrzne, w których człowiek narażony jest na utratę życia, czy zdrowia. Źródłem takich sytuacji mogą być klęski żywiołowe np. powódź, trzęsienie ziemi, a także wojny, wypadki drogowe, przemoc w rodzinie itp. W przypadku przemocy wystarczy sama groźba jej użycia, by wywołać wstrząs u osób, które jej doznają.

Wyuczona bezradność

- Leonora E. Walker, przeprowadzając badania wśród kobiet krzywdzonych, zauważyła, że na początku występowania aktów przemocy, kobiety te często podejmowały różne działania mające na celu przerwanie zachowań agresywnych. Jednak zachowania te w dużej części nie przynosiły pożądanego efektów. W niedługim czasie u kobiet doznających przemocy zaobserwowano pojawienie się syndromu wyuczonej bezradności. Przejawia się on zaprzestaniem podejmowania jakichkolwiek działań, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi i tak nie przyniesie to pożądanego efektu i przemoc nigdy nie ustanie. Osoba doznająca przemocy zaczyna odczuwać brak kontroli nad swoim losem i zaczyna wierzyć, że nie ma wyjścia z obecnej sytuacji. W ten sposób zaczyna "uczyć się" znosić przemoc. Syndrom wyuczonej bezradności przyczynia się do uwięzienia kobiety w związku krzywdzącym.
- Najważniejsze wnioski, jakie płyną z opisu tego mechanizmu, są takie, że skoro bierności zachowania można się wyuczyć, to również można się jej oduczyć! Kluczem do zmiany są: przekonania o możliwości zmiany na lepsze, wiara i nadzieja.

CELE PROGRAMOWE

- Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie poprzez wczesne rozpoznanie sytuacji, w której istnieje podejrzenie występowania przemocy (wymiana informacji z funkcjonariuszami policji, współpraca z radnymi, sołtysami, radami sołectkimi, itp.)
- Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez upowszechnianie informacji wśród społeczeństwa, realizację programów profilaktycznych w szkołach, spotkania z rodzicami w trakcie wywiadówek, zebrań wiejskich,

- Współpraca z podmiotami świadczącymi pomoc dziecku i rodzinie: MGOPS, szkoły, policja, świetlice środowiskowe, ośrodki zdrowia, sądy, stowarzyszenia, organizacje kościelne itp.
- Zapewnienie rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie, kompleksowej pomocy poprzez natychmiastowe działania interwencyjne w miejscu zamieszkania uczestników postępowania, udzielenie wsparcia osobom doznającym przemocy w szczególności dzieciom i osobom starszym, zapewnienie pomocy terapeutycznej, prawnej i duchowej, wspieranie programów interwencyjnych, edukacyjnych, wyjazdów wypoczynkowych i innych dla dzieci, które są ofiarami lub świadkami przemocy w rodzinie.
- Diagnoza problemu przemocy wśród dzieci i młodzieży (11-19 lat)
- Przeprowadzenie badań pozwalających określić postawy mieszkańców miasta i gminy wobec problemów związanych z przemocą w rodzinie,

ZAKOŃCZENIE

Działania w zakresie pomocy ofiarom przemocy pozostawiają nadal wiele do życzenia. Jednak z każdym rokiem sytuacja się poprawia, a świadomość społeczna w tej kwestii wzrasta. Oprócz pomocy instytucji i organizacji, ważna jest także reakcja społeczeństwa. Informowanie o takich przypadkach, pomoc ofiarom przemocy w rodzinie, wsparcie ich może pomóc kolejnym osobom wyzwolić się z kręgu przemocy.

Grupy wsparcia, psycholog, rodzina i przyjaciele - oni mogą przyjść z pomocą. Należy również pamiętać, że wina leży po stronie sprawcy przemocy, nie jej ofiary. Pomimo tego, to ofiara czuje się najbardziej winna swojej sytuacji. Dlatego też wzrastająca świadomość społeczna oraz odpowiednie przygotowanie placówek pomocowych może zmienić sytuację ofiar przemocy.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

mgr Jerzy Brożyna